صاحب‌خبر

جلد هجدهم تفسیر حکیم منتشر شد

هجدهمین جلد از دوره چهل جلدی «تفسیر حکیم» با محوریت سوره یوسف انتشار یافت. به گزارش شهرآرا به نقل از مؤسسه دارالعرفان، این دوره جزو جدیدترین کتاب‌های تفسیری شیعه است که با کوشش پانزده ساله انصاریان به نگارش درآمده و اکنون هجدهمین جلد آن روانه بازار کتاب شده است. این منبع، سبک و سیاق متفاوت نگارش «تفسیر حکیم» در مقایسه با دیگر تفاسیر قرآن کریم را از مهم‌ترین ویژگی‌های آن دانسته و با ارجاع به نظر مؤلف، مطالب تفسیری آن را مبتنی بر بررسی جنبه‌های مختلف دینی و علمی و پاسخگوی نیازهای جامعه امروزی و منعکس کننده جلوه‌ای ژرف از آموزه‌های کتاب آسمانی قرآن برای علما و فضلا خوانده است.

پنجمین کنگره شعر آیینی «حدیث حسن» فراخوان داد

هم‌زمان با دهه کرامت، فراخوان پنجمین دوره کنگره شعر آیینی «حدیث حُسن» منتشر شد. برنامه در دو بخش اصلی (شعر فارسی در مدح و منقبت و فضایل و مراثی کریم اهل بیت(ع)، امام حسن مجتبی(ع)، همه قالب‌های شعر فارسی، مجاز است) و ویژه (شامل سرایش ترکیب‌بند حداقل پنج‌بندی در رثای امام مجتبی(ع) بر وزن ترکیب‌بند مشهور محتشم کاشانی: باز این چه شورش است که در خلق عالم است) برگزار خواهد شد. متقاضیان شرکت در کنگره تا پنجشنبه ۲۶ مرداد ۱۴۰۲ مصادف با ۳۰ محرم الحرام فرصت دارند آثار خود را برای دبیرخانه ارسال کنند. آیین پایانی این دوره از کنگره هم‌زمان با ایام شهادت امام حسن مجتبی(ع) برگزار خواهد شد. اطلاعات بیشتر در این باره را می‌توانید از نشانی https://hadisehosn.ir به دست آورید.

نامه سرگشاده بزرگان ادبیات جهان برای آزادی برنده نوبل صلح

بیش از ۱۰۰ برنده جایزه نوبل از جمله کازوئو ایشی‌گورو و اولگا توکارچوک و جی.ام. کوتزی، در نامه‌ای سرگشاده، خواستار آزادی آلس بیالیاتسکی، برنده جایزه صلح نوبل ۲۰۲۲ شدند. به گزارش ایبنا به نقل از گاردین، بیالیاتسکی سازمانی به نام ویاسنا(بهار) را راه‌اندازی کرده است تا از معترضانی حمایت کند که پس از اعتراض به قدرت اعطاشده به رئیس‌جمهور بلاروس، الکساندر لوکاشنکو، پس از اصلاح قانون اساسی در سال ۱۹۹۶ زندانی شده بودند. در ادامه، ویاسنا تبدیل به سازمانی حقوق بشری شد که تخلفات مقامات و شکنجه زندانیان سیاسی را مستند می‌کند. کار بیالیاتسکی او را زیر ذره‌بین مقامات قرار داده است: دولت او را در سال ۲۰۱۱ به اتهام فرار مالیاتی زندانی کرد. او سال ۲۰۱۴ آزاد شد، اما یک سال پس از انتخاباتی که به اعتراض علیه دیکتاتوری لوکاشنکو انجامید، دوباره - و بدون محاکمه - به زندان افتاد. جایزه صلح نوبل در سال ۲۰۲۲ در دوران بازداشت به او اعطا شد. از آن زمان تاکنون او به ۱۰ سال زندان محکوم شده است. اکنون ۱۰۳ برنده جایزه نوبل نامه سرگشاده انجمن قلم بین‌المللی را امضا کرده‌اند که در آن با بیالیاتسکی ابراز هم‌بستگی و اقدامات رئیس‌جمهور بلاروس را محکوم کرده‌اند. این نامه را نویسندگانی چون سوتلانا الکسیویچ و ماریو بارگاس یوسا و آنی ارنو امضا کرده‌اند.

زین قند پارسی

علیرضا حیدری | مدرس و ویراستار

ناویراسته ✗

قائم مقام سی و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از عدم تمدید این رویداد در هر دو قالب حضوری و مجازی خبر داد...

ویراسته ✓

قائم مقام سی و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از تمدید نشدن این رویداد در هر دو قالب حضوری و مجازی خبر داد...

قائم مقام سی و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با اعلام این خبر که این رویداد در هر دو قالب حضوری و مجازی تمدید نمی‌شود...

نکته

کاربست واژه «عدم» را جز در مواردی ناگزیر، فراموش کنیم.

#زین_قند_پارسی

گفت‌وگو با مدیر کافه‌کتاب «ستاره‌ها» که مجموعه‌اش دوباره در فضای فرهنگی مشهد آغاز به‌کار کرده است

کتاب‌فروشی تک‌منظوره پاسخگوی هزینه‌ها نیست

سلسله گزارش‌های بضاعت کتاب و کتاب‌خوانی

حضور حامد عسکری در نشست «هم نشین»

خادم

گفت‌وگو

بازگشایی یک کافه‌کتاب در مشهد از اتفاق‌های فرهنگی اخیر شهر است. شهری که می‌شود آن را از نظر فروش کتاب از شهرهای دارای بالاترین گردش مالی و از نظر تعداد کتاب‌فروشی - به نسبت میانگین کشوری - از شهرهای غنی محسوب کرد. در طرح‌های تخفیف کتاب که چندین دوره و در چند سال پیاپی برگزار شد، کتاب‌فروشی‌های مشهد و به‌ویژه پردیس کتاب، یا در صدر یا جزو پرفروش‌ترین کتاب‌فروشی‌های کشور بودند.

گشایش هر کتابخانه یا کتاب فروشی یا کافه‌کتاب می‌تواند این فضای فرهنگی را گسترده‌تر و دسترسی به کتاب را برای سلیقه‌های مختلف و شهروندان ساکن مناطق مختلف شهر آسان‌تر کند و حالا با آغاز به‌کار دوباره کافه‌کتاب «ستاره‌ها» این اتفاق افتاده است. در ادامه سلسله گزارش‌های بضاعت کتاب و کتاب‌خوانی در مشهد، این بار سراغ رضا فضایلی، مدیر کافه‌کتاب یادشده، رفته‌ایم تا از این ظرفیت فرهنگی بگوید.

هم کتاب، هم قهوه، هم بازی

کافه کتاب ستاره‌ها از مجموعه‌هایی است که به تازگی در مکانی تازه بازگشایی شده و با برگزاری ویژه‌برنامه‌ای به صورت رسمی کار خودش را آغاز کرده است.

رضا فضایلی، مدیر این مجموعه، درباره سابقه آن می‌گوید: ما از سال ۱۳۹۵ با عنوان کتاب‌تریای ستاره‌ها در خیابان شیرازی مشغول به کار بودیم. پایان سال گذشته قرارداد ما تمام شد و پس از سبک و سنگین کردن اوضاع تصمیم گرفتیم کار را در مکان تازه‌ای ادامه دهیم. در ادامه، به این منظور خانه‌ای در خیابان سناباد، نبش سناباد ۱۷ پیدا کردیم.

او می‌افزاید: خانه‌ای شخصی و دوطبقه که در آن چند بخش ایجاد کردیم؛ در طبقه پایین کتاب‌فروشی قرار دارد و در طبقه بالا کافی‌شاپ و بخش بازی‌ها که شامل بازی‌های کنسولی و بازی‌های فکری یا رومیزی می‌شود. بنای ما در مجموعه کافه‌کتاب ستاره‌ها این است که فضایی امن و راحت و دل‌نشین برای تمام اعضای خانواده فراهم کنیم.

برگزاری سلسله نشست‌های «هم نشین»

افزایش مساحت باعث شده که علاوه بر کتاب‌فروشی، کاربری‌های دیگری هم برای مجموعه در نظر بگیرند؛ مکان سابق ما حدود هشتاد متر بود و در آن فضا حدود ۱۰ هزار عنوان کتاب در موضوع‌های مختلف داشتیم، از تاریخ و روان‌شناسی و سیاست تا آثار بزرگانی مانند شهید مطهری و شهید آوینی، همچنین ادبیات و شعر و... مکان جدید ما ملکی ۲۵۰ متری است و ۳۰۰ متر زیربنا در دو طبقه دارد. در این مکان جدید سعی کرده‌ایم تنوع کتاب را بیشتر کنیم. علاوه بر آن، قصد داریم برنامه‌های جدیدی داشته باشیم. یکی از این برنامه‌ها برگزاری سلسله نشست‌هایی با عنوان «هم‌نشین» است که قرار است با حضور مهمانان مختلف و با موضوع‌های گوناگون به‌صورت ماهیانه برگزار شود. اولین نشست این سلسله با حضور حامد عسکری شاعر برگزار شد. برنامه این شاعر چند بخش داشت: بخش اول سخنرانی او با عنوان گفت‌وگویی درباره عشق از دیروز تا امروز بود. بخش دیگر شعرخوانی که چند شعر خودشان را خواندند و بخش سوم پرسش و پاسخ بود و در نهایت هم امضای کتاب.

فضایلی در پاسخ به این پرسش که برای دعوت از میهمانان این سلسله نشست‌ها چه موضوع‌ها و نگاهی را دنبال می‌کنند، می‌گوید: دو سه موضوع را می‌خواهیم پیگیری کنیم. یکی مسئله ادبیات است که نویسندگان و شاعران را دعوت می‌کنیم. یک موضوع هم در حوزه تاریخ و سیاست است که میهمانان مرتبط و شناخته‌شده را از جریان‌های مختلف دعوت خواهیم کرد تا گفت‌وگو یا مناظره بین آن‌ها شکل بگیرد و مخاطبان بتوانند با دیدگاه‌های گوناگون آشنا شوند.

بقای کتاب‌فروشی نیازمند مجموعه‌ای چندمنظوره است

کتاب روزبه‌روز گران‌تر می‌شود و گویا مسئولان برنامه‌ای برای توقف این روند ندارند یا دست‌کم تاکنون نشانه‌ای که حاکی از عزم آن‌ها برای این مهم باشد، دیده نشده است. افزایش بهای کتاب مانند گرانی در هر چیز دیگر با کاهش تقاضا ارتباطی مستقیم و محسوس دارد. درنتیجه امکان بقا در صنعت نشر به صورت کلی و در صنف کتاب‌فروشی به صورت جزئی، روزبه‌روز دشوارتر می‌شود. در این باره، از مدیر کافه کتاب ستاره‌ها می‌پرسیم که آیا یک کتاب فروشی اگر تنها به فروش کتاب بسنده کند، می‌تواند در این بازار دوام بیاورد.

او چنین پاسخ می‌دهد: چیزی که مشاهدات و تجربیات خودم می‌گوید این است که دیگر خیلی سخت است که کتاب فروشی به‌تنهایی دوام بیاورد.

فضایلی خاطرنشان می‌کند: برای کسب درآمد بیشتر، باید مجموعه‌های چندمنظوره درست کرد. ساده‌ترین و قدیمی‌ترین روش همین است که شما اکسسوری (لوازم جانبی) و چیزهایی از این دست را در کنار کتاب فروشی اضافه کنید. مدتی بعد از استفاده از این تمهید، کافه کتاب‌ها مد شدند. الان ما پا را فراتر گذاشته‌ایم و هم کتاب و هم کافه و هم بازی را در یک مجموعه جمع کرده‌ایم. ضمن اینکه خود این‌ها باز ممکن است جوابگو نباشد.

برای مجموعه ما، اولویت کتاب است. ما در این مجموعه چندمنظوره، همه برنامه‌ها را حول مسئله کتاب چیده‌ایم. حتی در تزئینات کافه از کتاب استفاده کرده‌ایم که نما و نمایش داشته باشد. در بخش بازی‌ها، اگر مسابقه‌ای باشد و جایزه‌ای، آن را هم به کتاب مرتبط می‌کنیم

همچنان اولویتمان کتاب است

مدیر کافه کتاب ستاره‌ها ادامه می‌دهد: مطمئنا کتاب به تنهایی جوابگو نیست، چون سرمایه عظیمی می‌خواهد که به چشم هم نمی‌آید، گردش مالی‌اش هم آن‌قدر نیست که سرمایه را برگرداند. مگر اینکه شما به برندی تبدیل شوید که در یک شهر بزرگ همه برای تهیه کتاب به شما مراجعه کنند که این هم خیلی کار سختی است و البته حالت آرمانی کتاب‌فروشی همین است. ما سال ۱۳۹۵ که کار را شروع کردیم، چند ماهی با مجموعه‌ای همکاری می‌کردیم که با تغییر سیاست‌های آن مجموعه، همکاری ما تمام شد و ما سهم آن‌ها را خریدیم و کار را به صورت شخصی و خصوصی پیش بردیم. در واقع، این مکان را هشت نُه نفر جوان اداره می‌کنند و اینجا هنوز آورده مالی هم برایشان ندارد. البته برای مجموعه ما، اولویت کتاب است. ما در این مجموعه چندمنظوره، همه برنامه‌ها را حول مسئله کتاب چیده‌ایم. حتی در تزئینات کافه از کتاب استفاده کرده‌ایم که نما و نمایش داشته باشد.

او اضافه می‌کند: در بخش بازی‌ها، اگر مسابقه‌ای باشد و جایزه‌ای، آن را هم به کتاب مرتبط می‌کنیم. در واقع، بخش‌های دیگر فقط به این خاطر اضافه شده است که کتاب‌فروشی حفظ شود و گرنه، اگر قرار باشد روزی کتاب‌فروشی نباشد و فقط کافی‌شاپ باشد، با اینکه درآمدش بیشتر است، ما راغب به ادامه دادنش نیستیم.

سیری در بزرگ‌ترین مغزهای جهان

نگاهی به کتاب «آن‌گاه که از فهم جهان درمی‌مانیم»

سه‌شنبه‌ها با کتاب

احمد آقایی
فعال فرهنگی

کتاب متفاوت، خوش‌خوان، جذاب، پرکشش و در عین حال، مهیب و ترسناک «آن‌گاه که از فهم جهان درمی‌مانیم» که هم می‌توان آن را مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاهِ مبتنی بر زندگی‌نامه چند دانشمند بزرگ قرن بیستم دانست و هم یک رمان تاریخیِ دارای «وحدت موضوعی» - که به زعم ارسطو، مهم‌ترین ویژگی یک اثر داستانی خوب است - جزو کتاب‌هایی است که به محض پایان یافتن دوره لذت بخش خواندنش، ضمن رسوب‌گذاری در ذهن خواننده و حک کردن چند تصویر ماندگار در ذهنش، او را به خواندن چند کتاب دیگر ترغیب و تشویق می‌کند کتاب‌هایی درباره تاریخ علم و به‌طور خاص، تاریخ دو دانش تجربی شیمی و فیزیک و دانش غیرتجربی ریاضی و در کنار آن‌ها، تاریخ دو جنگ جهانی اول و دوم و بالاخره، رمان‌های کلاسیک و مهم تاریخ ادبیات که عموما حاوی کامل‌ترین و دقیق‌ترین گزارش‌ها هستند از پیچیدگی و آشوب‌ناکی روح و روان بشر خاکی؛ بشری که نه فرشته است و نه شیطان؛ اما همان‌طور که در این کتاب شگفت‌انگیز خواهید خواند، می‌تواند دائما میان این دو در نوسان باشد.

کتاب با سه داستان کوتاه آغاز می‌شود؛ با عنوان‌های عجیبِ «آبی پروسی»، «تکینگی شوارتزشیلد»، «قلب القلب» که به ترتیب، به زندگی سه دانشمند مهم ابتدا و میانه و انتهای قرن بیستم می‌پردازد: فریتس هابرِ شیمی‌دان و کارل شوارتزشیلدِ فیزیک دان و الکساندر گروتندیکِ ریاضی دان. فریتس هابر، برنده جایزه نوبل شیمی در دهه‌های نخست قرن بیستم، به علت دو کشف مهم و کاملا متضاد، در تاریخ علم ماندگار شده است: ۱. او نخستین کسی بود که توانست از هوا نیتروژن استخراج کند و فرایند تولید کودهای شیمیایی را سرعت ببخشد. با این کار، توانست به طور غیرمستقیم، برای صدها میلیون نفر از سکنه کره‌زمین که در کمتر از صد سال، جمعیت آن از یک میلیارد و ۶۰۰ میلیون نفر به ۷ میلیارد نفر رسیده بود، غذا تولید کند.

۲. او کاشف گاز کلر، یکی از مخوف‌ترین سلاح‌های شیمیایی است. بنا به آنچه در صفحات ۱۸ تا ۲۱ کتاب آمده است، نخستین حمله با گاز در تاریخ، صبح بهاری روز پنجشنبه ۲۲ آوریل ۱۹۱۵، در خندق‌های نزدیک شهر کوچک ایپر در بلژیک و علیه نیروهای فرانسوی انجام شد که طی آن و کمتر از یک ساعت، پنج هزار سرباز مردند؛ و به قول یکی از سربازان آلمانی مسئول باز کردن شش هزار قوطی گاز کلرین در آن منطقه، هر موجود زنده‌ای که در آن اطراف بود نیز مُرد؛ اسب‌ها، گاوها، مرغ‌ها و خروس‌ها و حتی حشرات.

در داستان دوم کتاب، با دانشمند پریشان دیگری آشنا می‌شویم که توانست برای نخستین بار راه‌حل دقیق معادلات نسبیت عام اینشتین را در یکی از سنگرهای همان جنگ جهانی اول و در میانه آتش خمپاره‌ها و ابرهای گازهای سمی بیابد و برای او بفرستد. جالب است که معادلات نسبیت عام را اینشتین در نوامبر ۱۹۱۵ منتشر کرد و یک ماه بعد، در ۲۴ دسامبر ۱۹۱۵ پاسخ ستوان شوارتزشیلد، در پاکتی مچاله و کثیف که یک گوشه‌اش کاملا پاره و نام فرستنده‌اش زیر لکه خون پنهان شده بود، به دست اینشتین رسید. بنا به آنچه در صفحه ۴۱ کتاب آمده است، شوارتزشیلد که به عنوان داوطلب به جنگ جهانی اول اعزام شده بود، در آنجا به هنگ پنجم توپخانه ارتش آلمان پیوست که در جنگل آراگون، در جبهه فرانسه سنگر گرفته بود. در آنجا به او دستور دادند مسیر ۲۵ هزار گلوله توپ حاوی گاز خردل را محاسبه کند که قرار بود نیمه‌شب بر سر نیروهای فرانسوی فرود آید!

سومین و آخرین داستان کوتاه کتاب که با پایان یافتن آن، تنها داستان بلند و رمان گونه کتاب آغاز می‌شود (جالب است که سه داستان اول، در مجموع ۷۵ صفحه است و داستان بلند و البته پنج بخشی انتهای کتاب هم ۷۵ صفحه)، به یکی از نوابغ ریاضی قرن بیستم و برنده مدال فیلدز ۱۹۶۶ می‌پردازد: الکساندر گروتندیک که در وصف نبوغش، اشاره به همین یک خاطره، به نقل از صفحات ۵۷ و ۵۸ کتاب، بس است: «وقتی در دانشگاه مون‌پلیه فرانسه دانشجوی لیسانس بود، استادش فهرستی از چهارده مسئله حل‌نشده به او داد تا یکی از آن‌ها را برای پایان‌نامه‌اش انتخاب کند. گر و تند یک سه ماه غیبش زد و وقتی برگشت، هر چهارده مسئله را حل کرده بود!» اما همین نابغه بی‌بدیل، خود خواسته در مسیری می‌افتد که بهتر است خودتان، با خواندن کتاب، از آن آگاه شوید و البته تعجب کنید.

و بالاخره داستان بلند و پنج بخشی «آن گاه که از فهم جهان درمی‌مانیم» که مربوط است به یکی از مهم‌ترین و انقلابی‌ترین کنفرانس‌های علمی قرن بیستم که از ۲۴ تا ۲۹ اکتبر ۱۹۲۷، در شهر بروکسل و با حضور ۲۹ فیزیکدان که هفده نفر از آن‌ها جایزه نوبل برده بودند (بزرگانی چون اینشتین، بور، پلانک، دیراک، ماری کوری و البته دو شخصیت محوری داستان، اروین شرودینگر و ورنر هایزنبرگ) برگزار شد. در این داستان خوش ساخت و خواندنی، در پنج بخش با عنوان‌های ۱. شب در هلیگولاند، ۲. امواج پرنس، ۳. مروارید در گوش هایش ۴. مُلکِ عدم قطعیت ۵. پروردگار و تاس، شما با فرایند کشف، یا بهتر است بگوییم خلق دو بخش عظیم از دانش فیزیک، یعنی معادله شرودینگر و اصل عدم قطعیت هایزنبرگ، توسط دو دانشمند عجیب و غریب، آشنا می‌شوید. البته این داستان بلند یک مؤخره کوتاه نیز دارد که در کنار یک داستان کوتاه نمادین با نام «باغبان شب» پایان‌بخش کتاب است.

در پایان، حیف است به ترجمه مثل همیشه درخشان و دقیق و آموزنده فرزانه طاهری اشاره‌ای نکنیم و شماری از واژگان انتخابی او را که شمه‌ای از هنر مهم واژه‌گزینی مترجم است یادآوری نکنیم: رنگیزه، زیبایی مفرط فرایند قلع‌وقمع، تکینگی، سرگیجه روشن‌بینانی که قادرند تارهایی را ببینند که منسوج آینده را می‌بافند، کامانه، رؤیاگر.

آن گاه که از فهم جهان درمی‌مانیم
نوشته بنجامین لاباتوت
برگردان فارسی فرزانه طاهری
نشر مرکز، ۱۴۰۱